

EPESO

CARTA PAULOBA ʙΛÐA DJABARĀ EPESO PURUÐEBEMA ITEA

Paulo Romane preso baside nañ cartada djabarā Epeso puruðebemarā itea ʙΛsia. Poa 60de ʙΛsica ʙΛa.

Paulo Epesode jūēside Aquila, Priscila ume ʙadada awara wāsia (Hecho 18:19). ĀcΛrΛmaarā Priscilaba, Aquila ume Epesode nañrā Jesuðebemada jarade wāsidaa (Hecho 18:26). Paulo jēda zeside poa umé auðu djabarāa jaradia ʙabadjia (Hecho 19:8-10). Zocārāba Critoda ijāʙada bēra dji ācōrēwērā Artemisa ēpēbadara quīrūbucasiðaa (Hecho 19:21-41).

Pauloba ʙΛsia judiorāda judiorāē sida Crito ume panΛ bēra ādjirāra puru aba ʙada. Capítulo 1ne ʙΛ ʙΛa Ācōrēba Critodeba oðada, Pauloba Ācōrēba bia beðeaðada idjaba djabarā carea iwididada. Capítulo 2de, 3de bida ʙΛ ʙΛa Ācōrēba Crito ēberārāneba obi quīrīā ʙaðebemada. Capítulo 4deba aba 6ðaa ʙΛ ʙΛa sāwā dadjirāba maļgara oðida.

Pauloba nañ cartade nañrā ʙada

1 ¹MΛra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bēra mΛra Jesucritoba diabuedaa. MΛa nañ cartara ʙΛʙΛrΛ jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ijā ʙea Epeso puruðebema itea. ²MΛa quīrīā ʙΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai ʙai sida bārāa dia pananida.

Ācōrēba ne jūma bia dadji jaure itea dia ʙΛ

³Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia beðeaðida panΛa. Crito ume panΛ bēra idji Jaureðeba ne jūma biada dadjirāa bajāneba dia ʙΛa. ⁴Nañ ējūā oi naēna Critodeba dadjirāra edasia idji itea bia beaðamārēā idjaba idji quīrāpita cadjirua neē beaðamārēā. ⁵Naēnaeda Jesucritodeba dadjirāra edasia idji warrarāda beaðamārēā, māwā o quīrīā ʙada bēra idjaba dadjirāra quīrīāna bēra. ⁶Idji bia waibΛa ʙaðeba dadjirāra bio

carebasia idjia quĩrĩã ɁɁ Warradeba. Mañ carea idjia bia bedeadida panla. ⁷Idji Warra oa erozoadeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēdra edasia. Dadjirāba cadjirua opedadara idji biadeba jūma quĩrādoasia. ⁸Idji biadeba dadjirāra bio carebasia jūma idji necawaada, crīcha cawaa sida diada bērā. ⁹⁻¹⁰Idjia o quĩrĩã ɁɁda naēna cawabiē Ɂasia. Baribara dadjirā cawabisia idji biadeba quĩrĩana bērā. Idjia Critodeba naēnaeda oi crīcha Ɂadara idjia Ɂada ewaride jūma oya. Mañ ewaride ne jūma bajānebemada, nañ ējūānebema sida Crito jawaeda Ɂaya.

¹¹Ācōrēba naēnaeda crīcha Ɂada quĩrāca Critodeba dadjirāra edasia idjia diaidebemada edadamārēā. ^aMāwā osia ne jūmada idjia o quĩrĩã ɁɁ quĩrāca obari bērā. ¹²Idjia quĩrĩasia dai judiorā dji naārā Crito ijāpedadaba idji biya quirudebemada bia bedeadida. ¹³Mañ awara bārā judiorāē bida wārā bedeā bia dadji ēdraidebemada ūrinapeda Critora ijāsidaa. Māwā bārā sida idji ēberārāda panesidaa. Crito ijāsidade Ācōrēba jarađa quĩrāca idji Jaureda bārāa diasia sēyāda Ɂamārēā. Mañba cawabi Ɂaa bārāra idjiderāda. ¹⁴Ācōrē Jaurera edapedada bērā dadjirāba cawa panla jūma Ācōrēba diai jarađara wārāda edadida idjiderā jūma bia Ɂai ewaride. Mañ carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panla.

Pauloba Ācōrēa iwidida

¹⁵⁻¹⁶Mañ bērā mña ewariza bārā carea Ācōrēa bia Ɂada abaria. Dārābala mña ūrĩ Ɂada bārāba dadjirā Boro Jesura ijā panla idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quĩrĩā panla. Mañ ewarideba ātaa mña bārā carea Ācōrēa iwidibaria. ¹⁷Mña dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēa, dadjirā Zeza biya quirúa iwidibaria idji Jauredeba bārāa necawaada diamārēā idjaba idjidebemada cawabimārēā. Māwā bārāba idjida biara cawadia. ¹⁸Idjaba iwidibaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēā. Māwā bārāba cawadia cārēda idjideba edadi carea jā panla, mañ edadamārēā trāna bērā. Mañne bārāba cawadia idji ēberārāba edadira waiɁaa bio biya quiruda. ¹⁹⁻²⁰Idjaba mña iwidibaria bārāba cawadamārēā idji Ɂlara jūmarā cāyābara Ɂlara Ɂada. Mañ Ɂladeba idjia dadjirā idji ijā Ɂeara careba Ɂaa. Ara mañ Ɂla waiɁaa Ɂladeba Ācōrēba Critora beu Ɂadada ārēbabipeđa bajāne idji jawa araare chumebisia. ²¹Ācōrēba idjira jūma jai bororā cāyābara, bajānebema dji droma Ɂea cāyābara, dji mēsra Ɂea cāyābara, idjaba dji Ɂla Ɂea cāyābara dji dromaara Ɂasia. Nañ ewaride idjira jūmarā cāyābara dji dromaara Ɂaa, tēābema ewaride bida māwā Ɂaya. ²²Ācōrēba ne jūmada Crito jawaeda Ɂasia, idjaba Critora Ɂasia ne jūmane idji ēberārā Boroda Ɂamārēā. ²³Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panla. Idjaba ne jūmada idjideba Ɂaa.

a 1:11. *Edasia idjia diaidebemada edadamārēā.* Griego bedeadē mañra ebuda Ɂléa. Ācālamaarā nāwā jara Ɂaa: “Edasia idji ēberārāda beadamārēā.”

2 Naëna bârâra Âcôrënebema da beu beasia, ijânaé pananeba
cadjiruada obadjida bêrâ.^b **2** Mâwâ nîbasidaa nañ ejûâneba
crîchada êpê panana bêrâ idjaba nañ ejûa dedaade panl jairâ boro sida êpê
panana bêrâ. Nañ ewaride idjia Âcôrê bea da ijâé beara idji jawæda eroblaa.
3 Naëna jûma dadjirâda âdji quîrâca nîbasidaa nañ cacuaba cadjirua oya
bada êpê panana bêrâ. Nañ cacuaba cadjirua o quîrîâ bada, cadjirua dadji
crîchade bala sida o panasidaa. Dji cadjiruarâ bêrâ Âcôrêba idji quîrûbideba
dadjirâra cawa oida basia jûma cadjirua obadarâ cawa obari quîrâca.
4-5 Baribara Âcôrêba bio quîrâ djuburiabaria. Idjia dadjirâra bio quîrîâ
bala bêrâ cadjiruade beu beadada Crito ume âbaa zocai basia. Âcôrêba
idji biadeba bârâra êdra edasia. **6** Jesucrito ume âbaa panl bêrâ Âcôrêba
dadjirâra idji ume âbaa lrêbabisia idjaba idji ume âbaa bajâne chûmebisia.
7 Mağara jûma osia nocoarebema ewaride unubi carea sâwâ idji bia waiɓa
badeba carebasida dadjirâra Jesucrito ume panl bêrâ. **8** Jesuda ijâpedada
bêrâ Âcôrêba idji biadeba bârâra êdra edasia. Ara bâdjia opedadadeba
êdraɗaé basia, âtebarl Âcôrêbarl bari êdra edasia. **9** Bârâba bia o panl
carea Âcôrêba êdra edaé basia. Mâwâ ni abalda ara idjidebemada poya bia
bedadaéa. **10** Âcôrêba dadjirâra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o
pananamârêâ. Mañ ne biara idjiabarl naëna basia dadjirâba odamârêâ.

¹¹Mañ carea quĩrãnebadadua bãrãra nañ djarade judiorãe bãrã judiorãba “cacua wẽãgoe bea” abadaa ãcõrẽ nee bea adi carea. Ara ãdjida “cacua wẽãgo bea” abadaa ãcõrẽ eberãrã adi carea. Baribara ãdji cacuara wẽãgosida bãrã ababe nañ djarade quĩrã awara beaa. ¹²Quĩrãnebadadua naẽna bãrãra Crito nee beasida idjaba Israeldebemaẽ basida. ãcõrẽ ãdjirã ume bedeã baside idjia bãrãa ni cãrẽ sida diai jaraẽ basia. Mañ awara bãrãra sãwã bia beadida nee panasidaa idjaba nañ ejũane ãcõrẽ nee beasia. ¹³Baribara idira Jesucrito ume pana bãrã, bãrãra naẽna tama beadada ãcõrẽba Crito oadeba idji caita enesia.

b 2:1. ᲕᲗᲚᲘᲙᲟᲛ᲏Თ᲏ ᲛᲗ᲏ ᲡᲗ ᲡᲗᲗ: “Idjia bārāa zocai baida diasia.” Baribara mañra griego bedede neña.

¹⁷Critoba bedea bia Ācōrē ume necai ðaidebemada bārā dji Ācōrēnebema taml ðeadaa, dai dji Ācōrē caita ðeaa bida jarade zesia.^c ¹⁸Critodeba dadji umērāba abarica dadjirā Zeza Ācōrēa idji Jaure aba ðadeba poya iwididia. ¹⁹Mañ bēra bārā judiorāēra waa Ācōrē purudebemada āi ðeadaēa, ātebarl Ācōrē purudebemarā ume ābaa panla. Idira bārāra Ācōrē ēberārāa. ²⁰Bārāra mōgara de quīrāca panla. Jesuba diabuedarāda, Ācōrēneba bedebadarā sida mañ de edrebema mōgara quīrāca panla. Bārāra mōgara ādjirā lrl ca wāblada quīrāca panla. Mañ dedebema dji biara ða mōgarara Jesucritoa. ²¹Idjideba mañ dera biya cara ðebaria idjaba waiblara wari wābaria dadjirā Boro itea bia ðemārēa. ²²Crito ume panl bēra bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panla. Mañ dede Ācōrēra idji Jauredeba ðebaria.

Ācōrēba Paulora ðasia judiorāēa jaradia ðamārēa

3 ¹Mañ bēra mla [bārā carea Ācōrēa iwidibaria.]^d Mlra Pauloa. Bārā judiorāēa Jesucritodebemada jaradia ða carea preso ðla. ²Mlmaarā bārāba bio cawa panla Ācōrēba idji biadeba mlra ðsida bārāa jaradiamārēa. ³Idjia naēna cawabiē ðadada mla cawabisia. Mañgðebemada mla nañ cartade maārī ðasia. ⁴Nañ carta acl panlne bārāba cawadia Ācōrēba Critodebema cawabiē ðadara mla cawa ðada. ⁵Naārāeda Ācōrēba ēberārāa mlra cawabiē ðasia, baribarl idira idjideba bedebadarāa, Jesucritoba diabuedarāa bida idji Jauredeba cawabisia. ⁶Idjia cawabiē ðadara nañgla: judiorāēba bedea bia Critodebemada iñ panlneba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaidebemada edadia, abari cacuaðe duanla, idjaba Ācōrēba Jesucritodeba diai jaradada ābaa eropanla. ⁷Ācōrēba idji biadeba mlra idji nezocada ðasia bedea bia Critodebemada jaradiamārēa. Idji lðadeba māwā osia.

⁸Jūma Ācōrē ēberārā tāēna eðaara ðamīna Ācōrēba idji biadeba mlra ðasia judiorāēma Critoba bio careba ðadebemada jaradiamārēa. Critoba bio careba ðara dadjirāba poya jūma cawa jaraðe. ⁹Ācōrē ne jūma oðaba mlra ðasia jūmarāa ebuð cawabimārēa sāwā osida idjia naēna oi crīcha ðadara. Mañ oi crīcha ðadara naēna cawabiē ðasia. ¹⁰Idira judiorāra judiorāē ume ābaa ðada bēra ādjirāneba bajānebema dji droma ðeaa, dji lðla ðeaa bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa ðada. ¹¹Māwā osia idjia naārāeda dadjirā Boro Jesucritodeba oida crīcha ðada bēra. ¹²Dadjirāba ara mañ Jesucritora iñ panl bēra idjaba idji ume ābaa panl bēra Ācōrēa ne wayaa neē iwididida panla. ¹³Mañ carea mla bārāa

c 2:17. *Bārā dji Ācōrēnebema tama ðeadaa, dai dji Ācōrē caita ðeaa bida jarade zesia.* Mañba jara ðla “judiorāēa, judiorāa bida jarade zesia.” **d 3:1.** *Bārā carea Ācōrēa iwidibaria.* Mañra griego bedeaðe neēa. Pauloba jarai ðadada jūma jaraē basía, ātebarl dewara crīchada jaradia ðesia. Baribarl zocārāmaarā idjia jarai basía mañ djabarā carea Ācōrēa iwidibarida 3:14ðe jara ða quīrāca.

nāwā bedea djuburiaya: m̃lra bārā carea bia m̃ga ɓam̃ina jūmawāyā sopuarānadia. Māwā bia m̃ga ɓa bārāra Ācōrē ume bia beadamārēā.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidida

¹⁴Mañ carea m̃lra dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria.^e ¹⁵Idjia jūma bajāne ɓeara, nañ ējūāne ɓea sida osia idjaba idjideba panla.^f ¹⁶Idjiderā itea ne eroɓlra bio biya quirua. Mañ bēra m̃la iwidi ɓla idji Jauredeba idji ɓɓlara bārāa sode diamārēā. Māwā bārāra zarea beadia. ¹⁷Idjaba iwidi ɓla ijā panl bēra Critora bārā sode ɓamārēā. Iwidi ɓla bārāra ne jūmane quīrāneba pananamārēā. Māwā zarea beadia bio carra jida panl quīrāca. ¹⁸Mañne bārāba jūma Ācōrē ēberārā ume poya cawadia Crito quīrāra waɓɓa ɓada, jēda ɓada, draso ɓada, āta ɓada, idjaba nābua ɓada. ¹⁹Ara dadji crīchadeba poya cawadacam̃ina m̃la iwidi ɓla bārāba mañ quīrāra cawadamārēā. Cawasidara ne jūmane Ācōrē quīrāca beadia.

²⁰⁻²¹Ācōrēra bio bia quirua! Idji ɓɓla dadjirā sode ɓadeba waɓɓara poya oya dadjirāba crīchabada cāyābara wa idjia iwidiɓada cāyābara. Djabarā, Jesucrito ume panl bēra jewariza Ācōrēa bia bedeadadia! Bia ɓla māwā ɓaida.

Ācōrē Jauredeba djabarāra cacua aba panla

4 ¹M̃lra dadjirā Boro Jesu carea preso ɓla. M̃la bārāa bedea djuburiaya jipa nībadamārēā. Ācōrēba bārāra trāsia māwā nībadamārēā. ²Crīcharānadia bārāra dji dromarāda, āteɓlra sobiadeba beadadia. Quīrāneba abarica dji droadadia. ³Jūma oɗadia ābaa necai beadi carea. Māwā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia ɓadara ārīnaéa. ⁴Dadjirāra cacua aba panla. Ācōrē Jaure aba ɓada eropanla. Ācōrēba bārāra trāsia abarida jāā pananamārēā. ⁵Dadjirā Boro Jesura ababara ɓla. Dadjirāba abari Jesuda ijā panla. Idjaba abari trāneba borocuesidaa. ⁶Ācōrēra ababara ɓla. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā sode ɓla idjaba dadjirāneba idjia o quīrā ɓara obaria.

⁷Baribara Critoba dia quīrā ɓada quīrāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne oɗamārēā awara awara diasia. ⁸Ācōrē Bedeade nāwā ɓá ɓa:

Idji ātaa wāsida idjia poyadara preso edesia. Mañbe ne biada ēberārā diasia.^g

⁹Idjira ātaa wāsida a ɓaba ċcārēda jara ɓa? Jara ɓla ātaa wāi naēna idjira ātaɓa nañ ējūānaa zesida. ¹⁰Dji ātaɓa edaa zedadr wayacusa bajā ātaɓa ɓamaa wāsia ne jūmada idjideba beadamārēā. ¹¹Idjiabara ācala ɓasia idjia diabuedarāda beadamārēā, ācala ɓasia Ācōrēneba bedeadadarāda beadamārēā,

e 3:14. *Dadjirā Boro Jesucrito.* Griego bedeade ācala cartade mañra neéa. **f 3:15.** Griego bedeade mañ versiculoda nāwā ɓá ɓa: “Idjideba jūma bajānebemarāba, nañ ējūānebemarā biɗa ādji trāra edabadaa.” **g 4:8.** Salmo 68:18.

sēyāda ɓamārēā. Maɓba cawabi ɓaa bārāra idjiderāda. Idji Jaurera bārā ume ɓaya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia ɓai ewarīdaa. ³¹Jūma bārāba sode bié crīchabadara, sodeba quīrūbadara, quēguea bedeabadara, caicayabadara, djārā bié jarabadara, idjaba jūma djārā bié ođi crīchabada sida āyā ɓaɗadua. ³²Sobia ɓeadaɗua. Quīrā djuburiaya ɓeadaɗua. Bārā bié opedaɗara quīrādoadaɗua Ācōrēba bārā cadjirua Critodeba quīrādoada quīrāca.

Ācōrē warrarā sāwā ɓeadaɗa panɓ

5 ¹Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quīrīā ɓaa. Maɓ bēra idji quīrāca ɓeadaɗua. ²Jūmarāda quīrīānaɗua Critoba dadjirā quīrīā ɓaɗa unubida quīrāca. Quīrīāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia Ācōrēa animarā babue diablɓ quīrāca. Ācōrēba maɗda bia unusia.

³Bārāra Ācōrē ēberārā bēra daunemanié panɓa, auɗua nībaɗié panɓa, idjaba djārāneda awuadié panɓa. Maɓneɓemada ni maārī bida bedeadié panɓa. ⁴Beɗe cadjiruada, sirie ɓa beɗeada, ijaramia cadjirua sida beɗearānaɗua māwā beɗeaira bié ɓa bēra. ⁵Āteɓɓɓ Ācōrēa bia ɓaɗa adadua. ⁶Bārāba cawa panɓa daunemabadara, auɗua nībabadara, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji puruɗe edaɗaéda. Ne jūma awua ɓaira jɓwaba oɗa ācōrē ēpē ɓa quīrāca ɓaa, Ācōrē cāyābara idjia awua ɓaɗa biara ēpē ɓa bēra.

⁶Aɓaɓba sewadeba cadjiruada oɗida panɓana aibɓɓ, idu cūrūgabirānaɗua. Cadjirua o panɓ carea Ācōrēba idji beɗe iɗjāe ɓeara cawa oya. ⁷Maɓ bēra cadjirua obadarā ume aɓarica orānaɗua.

⁸Naēna bārāra pāīmanebema ɓasía, baribɓɓ idira dadjirā Boro ume panɓ bēra bārāra ānaaneɓemaa. Maɓ bēra ānaaneɓema warrarā quīrāca nībaɗadua. ⁹Ānaane nībaɗibɓɓ sobia ɓeadia, jipa oɗia, idjaba wārāneba nībaɗia. ¹⁰Dadjirā Boroba bia unu ɓaɗa cawaɗi carea jɓɓaɗadua.

¹¹Pāīmanebemarāba cadjirua obadaɗeɓa ne biada zecaa. Maɓ bēra aɓarica orānaɗua, āteɓɓɓ cawabiɗadua ādjia obadara cadjiruada. ¹²Wārāda dadjira peraɗida panɓa ādjia cadjirua mēra obadaɗeɓemada bedeadi carea. ¹³⁻¹⁴Baribɓɓ ne jūmada ānaane ɓaɓaɗade sāwāɓɓɓ ɓaɗa eɓuɗa unubibadaa, ānaane ne jūmada eɓuɗa unubada bēra. Maɓ carea nāwā jarabadaa:

Āɓmaɗua ɓa cāi ɓara. Cadjiruade beu ɓaɗada piradɓaɗua. Maɓbe Critoba ɓara ānaane ɓaya.

¹⁵Maɓ bēra quīrācuɗa nībaɗadua. Aɗua ɓea quīrāca nībarānaɗua, āteɓɓɓ necawaɗeɓa nībaɗadua. ¹⁶Bārāba poya obaɗaza bia oɗadua, naɓ ewaride ēberārāba ne jūma cadjiruada obada bēra. ¹⁷Crīcha neé ɓea

j 5:3. *Ni maārī bida bedeadié panɓa.* Maɓ beɗeara idjaba nāwā traducida ɓaa: “Nībaɗadua dewararāba ni maārī bida poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panɓa.”

k 5:4. *Beɗe cadjiruada.* Ācɓɓ cartade “sewada” ɓá ɓaa. 1 5:9. *Ānaane nībaɗibɓɓ.* Griego beɗeade ācɓɓ cartade ɓá ɓaa: “Ācōrē Jauredeba nībaɗibɓɓ.”

quĩrāca ðearānadua, ātebala bio cawaðadua cārēda dadjirā Boroba obi ðada. ¹⁸Ituaba beu nĩbarānadua. Małgaba cadjiruada wetara obibaria. Beu nĩbadi cāyābara Ācōrē Jaureðeba ðeada. ¹⁹Ācōrē Bedeade ða trāñbida, djabarāba trāñbadada, idjaba Ācōrē Jaureba trāñbi ða sida dji carebadi carea ābaa trāñnadua. Dadjirā Boroa sodeba trāñnadua bia bedeadi carea. ²⁰Dadjirā Boro Jesucrito trāneba ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa ne jūma carea bia ðaada aðadua.

Dadji quima ume sāvā ðeadiðida pana

²¹Crito waya pananeba abarica dji ijānadua.^m

²²Wērā quima bara ðea, bārāba dadjirā Boro Crito bedeade ijā obada quĩrāca bārā quima ðeadea ijā oðadua. ²³Umaquĩrāda idji quima boroa. Ara mał quĩrāca Critora idji ēberārā Boroa idjaba idji ēberārāra idji cacua quĩrāca pana. Idjira ādjirā Ēdra Edabaria. ²⁴Crito ēberārāba idji bedeade ijā obada quĩrāca wērāba idji quima ðeadea jūma ijā ðaida ða.

²⁵Umaquĩrārā, bārā quimara quĩrā ðeada Critoba dadjirā quĩrā ðada unubida quĩrāca. Quĩrāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia. ²⁶Idjia māwā osia dadjirāra Ācōrē itea bia ða carea. Idji bedeaba dadjirā cadjiruara sagasia baidoba sagada quĩrāca.ⁿ ²⁷Jūma małgara osia dadjirāra idji itea bio biya ða carea, jaigua neé, bidrubidrua neé, ni baridua mititia neé bida. Idjia quĩrā ðasia dadjirāra idji itea biya ðeadiðida bié jaraði neé. ²⁸Ara mał quĩrāca umaquĩrāba idji quimara bio quĩrā ðaida ða ara idji cacua quĩrā ða quĩrāca. Umaquĩrāba idji quimada quĩrā ðabala, ara idjida quĩrā ða. ²⁹⁻³⁰Ni abalaba ara idji cacuada quĩrāmacaa, ātebala bia ne co ðadeba bio wagabaria. Ara mał quĩrāca Critoba idji ēberārāra wagabaria, idji cacua quĩrāca pana bēra.^o ³¹Ācōrē Bedeade nāwā ða ða:

Mał carea umaquĩrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa ðeya.

Māwā cacua aba ða quĩrāca panania.^p

³²Mał bedeaba crīcha droma cawaé pananada cawabi ða. Mā jara ða Crito idji ēberārā ume ābaa pananebemada. ³³Małnebemada cawabi ðamīna bādjiza bārā quimara quĩrā ðeadiðida pana ara bādji quĩrā pana quĩrāca. Idjaba wērāba idji quimara waya ðaida ða.

Warrarā djibarirā ume sāvā ðeadiðida pana

6 ¹Warrarā, bārā djibarirā ðeadea ijānadua dadjirā Boroba quĩrā ða quĩrāca. Małgara jipa ða. ²⁻³Ācōrē leyde nāwā jara ða: “Bārā

m 5:21. Crito waya pananeba. Griego bedeade ἄρα cartade ἔα ða: “Ācōrē waya pananeba.” **n 5:26.** Griego bedeade nāwā ἔα ða: “Dadjirā cadjiruara sagasia baidoba idjaba idji bedeaba.” **o 5:29-30.** Griego bedeade ἄρα cartade nał sida ἔα ða: “Idji djara idjaba idji ðawara quĩrāca pana bēra.” **p 5:31.** Genesis 2:24.

zezara, bārā papa sīda waya pananadua.”^q Mañda iñā osidara Ācōrēba nāwā carebayada asia: “Māwā bārāra nañ ējūāne dārā bia duanania.”^r Mañ basía idji leyde naārā carebayada adara.

⁴Zezarā, bārā warrarāra quīrūbirānadua. Ātebārā quīrācuīta jaradia panāneba idjaba jipa obi panāneba dadjirā Boroba quīrīā ēl quīrāca daupēnadua.

Nezocarā ādji boro ume sāwā beadida panā

⁵Nezocarā, bārā boro nañ ējūānebema waya panāneba idjia jarabārara sodeba jūma iñā oḍadua Crito bedea iñā o panā quīrāca. ⁶Ababe idjia aḷ ēlde māwā orānadua idji ume bia beadī carea. Ātebārā sodeba iñā oḍadua bārāra Crito nezocarā bērā. Ācōrēba māwā quīrīā ēla. ⁷Bārā boroba jara ēl o panāne crīcha biadeba oḍadua dadjirā Boro Crito itea o panā quīrāca. Crīcharānadua ababe nañ duḍabema boro itea māwā o panāda. ⁸Bārāba cawa panā nezocabārā wa nezocaēbārā, dadji Boro Critoba dadjirāza bajāne diaya dadjia oḍa quīrāca.

⁹Nezoca bororā, bārā bida bārā nezocara bia oḍadua. Ādjira waragarānadua. Quīrānebadua ādji Boro bajāne ēlra idjaba bārā Boroda. Idjia jūmarāda arīde cawa obaria.

Dadjirā jūātrādamārēā Ācōrēba diada

¹⁰Mañ awara djabarā, dadjirā Boro ēlā waiēlā ēldeba zarea beadadua. ¹¹Ācōrēba bārā diasia cadjiruadebemada jūātrādamārēā. Maḷgāba jūātrā beadadua sordaoba idji jūātrābari jābari quīrāca. Māwā bārāra zarea beadī diauruba cūrūgarāmārēā. ¹²Dadjirāra ēberārā ume djō panāēa.^s Ātebārā jairā cadjirua nañ ējūā dedaade panā ume djō panā. Ādjirāra dji dromaa, ēlā beaa, nañ ējūā cadjirua bororāa. ¹³Mañ carea Ācōrēba jūātrādamārēā diadaba jūātrā beadadua. Māwā diauruba mīā sēbārāde bārāba poya droadīa. Poyadapeda biara zarea beadīa.

¹⁴Mañ bērā wārā bedea iñā panāneba zarea beadadua sordaoba jā ēl bio trājā eroḷ quīrāca. Jipa nībadadua cadjiruadebemada jūātrādi carea sordaoba ne zareaba idji so ārā jūātrābari quīrāca. ¹⁵Bedea bia Ācōrē ume necai baidebema jarade wāni carea beadadua sordaoba djōne wāi carea idji jīrūne jābari quīrāca.^t ¹⁶Mañ awara ne jūmane Critora iñā pananadua. Mañra sordaoba jūātrābari idji jawade eroḷ quīrāca ēla. Diauruba mīā sēbārāde cha uruaba drābārā quīrāca ēla. Baribārā bārāba Critoda iñā pananibārā, droadīa jūātrābariba cha urua quiabāda quīrāca. ¹⁷Idjaba sodeba bio cawadadua

q 6:2-3. Exodo 20:12. **r 6:2-3.** Deuteronomio 5:16. **s 6:12.** *Ēberārā ume djō panāēa.* Griego bedeaḍe nāwā ēl ēla: “Djara bara bea ume, oa bara bea ume djō panāēa.”

t 6:15. Mañ versīculora idjaba nāwā traducida ēla: “Bedeā bia Ācōrē ume necai baidebemada bio iñā pananadua zarea panani carea, sordaoba chiradāga amaaba idji jīrūne jābari quīrāca.”

Ãcõrêba bārãra wārãda êdrã edasida. Mañ cawa ðara sordaoba ne zarea idji borode jãbari quĩrãca ðla. Mañ awara Ãcõrê bedeara idji Jauredeba bio cawadadua. Ãcõrê bedeaba cadjiruara poyabari bẽrã djõbada neco quĩrãca ðla.

¹⁸Ewariza ne jũma carea Ãcõrê Jauredeba idjía iwidi pananadua. Jũma idji êberãrã carea quĩrãcuíta sēnaé idjía iwidi pananadua. ¹⁹Idjaba mñ carea Ãcõrêa iwidi pananadua. Idjía iwidiidadua mña cawabimãrẽã sãwã Critodebemada bedeaida ðada. Mãwã mña ne wayaa neé êberãrãa cawabiya bedea bia Critodebema Ãcõrêba naēna cawabié ðadada. ²⁰Critoba mñra diabuesia mañ bedea jaradiamãrẽã. Jaradia ða carea idira mñra preso ðla. Ãcõrêa iwidiidadua mña ne wayaa neé Critodebemada bedelai carea mña oida ða quĩrãca.

Nañ cartade Pauloba jĩrũare ðada

²¹Dadjia quĩrĩã panã djaba Tiquicoba mñnebemada bārãa jũma nẽbãrãya cawadamãrẽã mñra sãwã ðada idjaba cãrẽda o ðada. Idjira dadjirã Boro nezocaa. Dadjirã Boro trajura ne jũmane bia obaria. ²²Idjira mña bārãmaa diabuebãrãa cawadamãrẽã दौरã sãwã panãda. Idjia bārãra sobiabiya.

²³Djabarã, mña quĩrĩã ðla dadjirã Zeza Ãcõrêba, dadjirã Boro Jesucrito bida bārãra carebaðida dji quĩrĩã pananamãrẽã idjaba biara iñã pananamãrẽã. Idjaba quĩrĩã ðla ãdji necai ðai sida bārãa dia pananida. ²⁴Mña quĩrĩã ðla Ãcõrêba idji biadeba jũma dadjirã Boro Jesucrito wārãda bio quĩrĩã ðeara careba ðaida. Bia ðla mãwã ðaida.